

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА НАСИЛЬСТВА»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма “Соціальна педагогіка”

Спеціальність І 11- Дитячі та молодіжні служби

.....Галузь знань І – Охорона здоров’я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26”серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціальна профілактика насильства
Викладач (-і)	кандидат педагогічних наук, доцент Лемко Г.І.
Контактний телефон викладача	0982278480
E-mail викладача	halyna.lemko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредити ЄКТС, 180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
2. Анотація до навчальної дисципліни	
«Соціальна профілактика насильства» – складова блоку обов’язкових компонентів професійної підготовки здобувачів, майбутніх соціальних педагогів. Навчальна дисципліна вивчається студентами спеціальності «Соціальна робота» ОП «Соціальна педагогіка» на четвертому курсі, у сьомому семестрі. Головними завданнями дисципліни є навчити надавати практичні поради, як уникнути і попередити насильство, ознайомити з діяльністю служб, установ, відомств тощо, до яких мають змогу звернутися потерпілі, з стандартом надаваних послуг.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета курсу полягає в ознайомленні студентів із особливостями явища насильства, можливостями й методами протидії йому; формуванні навичок проведення профілактичної роботи по запобіганню насильства, індивідуальної роботи з потерпілими, роботи з сім’ями потерпілих та роботи у громаді; оволодінні практичними навичками надання допомоги, реабілітації та реінтеграції потерпілих осіб. Завдання курсу: – ознайомити із поняттям «насильство» підходами до визначення явища; – дати уявлення про види насильства; – ознайомити з нормативно-правовою базою щодо соціально-педагогічної роботи з потерпілими особами; – розглянути вітчизняний та зарубіжний досвід роботи з особами, які потерпіли від насильства; – сформувати навички проведення превентивної роботи, індивідуальної, групової та реабілітаційної роботи з особами, потерпілими від насилля, а також роботи з сім’ями потерпілих.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
ІК-Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. СК-6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб. СК-12.Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації дітей та молоді у сучасному суспільстві.	

СК-15.Здатність взаємодіяти з дітьми та молоддю, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16.Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-17.Здатність виявляти і залучати ресурси інших фахівців, соціальних інститутів, державних та приватних установ та організацій для виконання завдань професійної діяльності.

СК-19.Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності.

РН 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги дітям та їх сім'ям.

РН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

РН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	44
самостійна робота	106

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
сьомий	Дитячі та молодіжні служби ОП Соціальна педагогіка	четвертий	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	заняття	сам.р об.
Тема 1. Теоретико-методологічні засади сутності насильства	2	2	4
Тема 2. Нормативно-правові засади попередження насильства		2	6
Тема 3. Особи групи ризику щодо насильства		2	6
Тема 4. Особливості соціальної профілактики насильства	2	2	4
Тема 5. Сутність соціально-педагогічної роботи щодо фізичного насильства над дітьми в сім	2	2	4
Тема 6. Соціально-психологічні аспекти сексуального насильства над дітьми	2	2	4
Тема 7. Протидія та попередження булінгу	2	2	4
Тема 8. Проблема мобінгу в шкільному середовищі	2	2	4
Тема 9. Політичне насилля: теоретичний аспект	2	2	4
Тема 10. Особливості та профілактика психологічного насилля	2	2	4
Тема 11. Насилля над людьми похилого віку	2	2	4
Тема 12. Соціально-психологічні аспекти суїцидальної поведінки		2	6

Тема 13. Економічне насильство як одна із форм домашнього насильства	2	2	4
Тема 14. Кібербулінг як різновид насильства		2	6
Тема 15. Методи профілактичної роботи з масовою аудиторією	2	2	4
Тема 16. Групові методи роботи в інформаційно-просвітницькій діяльності з протидії насилля	2	2	4
Тема 17. Індивідуальні методи роботи як складова третинної профілактики з насильства	2	2	4
Тема 18. Заходи щодо запобігання насильству та формування ненасильницьких моделей поведінки серед дітей та молоді		2	6
Тема 19. Комунікативні стратегії щодо профілактики насилля	2	2	4
Тема 20. Інформаційно-просвітницька робота з протидії насилля	2	2	4
Тема 21. Тренінг «Успішна комунікація як засіб профілактики насильства в дитячому середовищі»		2	8
Тема 22. Тренінгове заняття «Ми проти насильства»		2	8
ЗАГ.:	30	44	106

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<table><thead><tr><th rowspan="2">Рейтинговий показник</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка у національній шкалі</th></tr><tr><th>Екзамен, диф.залик, курс роб.(проект), практика</th><th>Залик</th></tr></thead><tbody><tr><td>90-100</td><td>A (відмінно)</td><td>Відмінно</td><td rowspan="5">Зараховано</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B (добре)</td><td rowspan="3">Добре</td></tr><tr><td>75-81</td><td>C (добре)</td></tr><tr><td>64-74</td><td>D (задовільно)</td></tr><tr><td>60-63</td><td>E (задовільно)</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX (незадовільно) з можливістю повторного складання</td><td rowspan="2">Незадовільно</td><td rowspan="2">Незараховано</td></tr><tr><td>1-34</td><td>F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням</td></tr></tbody></table>	Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі		Екзамен, диф.залик, курс роб.(проект), практика	Залик	90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано	82-89	B (добре)	Добре	75-81	C (добре)	64-74	D (задовільно)	60-63	E (задовільно)	35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	Незараховано	1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням	Вид контролю – іспит. Максимальна оцінка – 100 балів, з них – 50 балів за написання письмового екзамену та 50 балів – за практичні заняття (25 балів за поточне оцінювання, 15 балів – за контрольну роботу та 10 балів – самостійну роботу).	
				Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі																						
		Екзамен, диф.залик, курс роб.(проект), практика	Залик																									
		90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано																							
		82-89	B (добре)	Добре																								
		75-81	C (добре)																									
		64-74	D (задовільно)																									
		60-63	E (задовільно)																									
		35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	Незараховано																							
		1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням																									
Вимоги до письмових робіт	Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 6) (введено в дію наказом ректора №309																											

	від 19.05.2023 р.); Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.)
Семінарські заняття	Пропущенні практичні заняття здобувач відпрацьовує індивідуально, виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного заняття роботу. Для цього використовується: - усне опитування; - тестування; - перевірка творчих завдань; - захист презентацій; - перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу, самостійної роботи. Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (25 балів) він може бути рекомендований на повторне вивчення даної освітньої компоненти. Максимальна кількість балів з курсу на практичних заняттях - 25 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до іспиту є відвідування здобувачем більше 50% практичних занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання завдань самостійної роботи. Умови допуску до підсумкового контролю (екзамену) передбачають дотримання Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orh-anizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvac-hiv-vyshchoi-osvity.pdf
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль знань здобувачів із курсу здійснюється у формі комп'ютерного тестування. Форма контролю – екзамен. Форма здачі – тестування. Максимальна кількість балів за іспит – 50. Навчальний матеріал з освітньої компоненти вважається засвоєним, якщо здобувач у сумі набрав 50 і більше балів за 100-бальною шкалою. Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни. https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність: не припустимі плагіат та списування. Обов'язкове виконання всіх поставлених завдань. Викладання курсу базується на активній взаємодії зі здобувачем та політиці академічної доброчесності. Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність	

учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf

Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять: лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов’язковим.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafiikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання
https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafiikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців.

Неформальна освіта: Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Додаткові бали отримують здобувачі, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <https://efund.pnu.edu.ua/3-3-prava-zdobuvachiv/>

8. Рекомендована література

1. Актуальні проблеми сімейного насильства: моно-графія/ за заг. ред. Т.О.Перцевої та В.В.Огоренко. Дніпро, 2021. 188с.
2. Бандурка І. Протидія насильству над дітьми в сім'ї. Вісник Кримінологічної асоціації України: зб. наук. пр. Харків: ХНУВС, 2018. №1 (18). 208с. С.89–101. URL:https://visnikkau.webnode.com.ua/_files/200001959-16a3f17a08/1-2018%20нов%20.pdf(дата звернення: 23.05.2023).
3. ДоукінаО.. Соціально-педагогічні та соціокуль-турні фактори насильства у багатопоколінній сім'ї. Тео-ретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді:зб. наук. пр. С.228–234. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/3014/1/Dokukina.pdf>
- 5.ДубровинськаІ., Кононенко Л. Соціальна профілактика жорстокого поводження з дітьми із неблагополучних сімей: навч.-метод. посіб. Полтава: ПНПУ, 2018. 104с.
4. Запобігання та протидія домашньому насильству: Інформаційні матеріали для фахівців, які працюють з дітьми та молоддю в громадах. – Київ: Держ.інститут сімейної та молодіжної політики, 2018. – 32 с.
5. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В. та інші.- Київ: ФОП Нічога С.О. – 2020 – 196 с.
6. Магдисюк Л. І., Мельник А. П. Психологія життєвих криз та кризове консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 100 с.
7. Методичні рекомендації щодо запобігання та про-тидії насильству: лист МОН України від 18.05.2018 №1/11-5480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18> (дата звернення: 23.05.2023).
8. Профілактика деструктивної поведінки підлітків. Навч.-метод. посібник. / Журавель Т., Іванюк І., Лехолетова М., та інші. Видавництво ФОП Буря О. – Київ, 2022.- 144 с.
9. Ревть А., Гриник І. Особливості соціально-педагогічної роботи з профілактики насильства щодо дітей. Молодь і ринок №1 (168), 2019. С. 33-36
10. Седих К.В. Психологія сім'ї. Навчальний посібник. / Кіра Седих. – 2-ге вид., стереотип. – Київ : ВЦ «Академія», 2017.- 192 с. – (Серія «Альмаматер»).
11. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч.1. Сучасні орієнтири та ключові технології / Кияниця З.П., Петрочко Ж.В. – Київ: Обнова Компані.2017. – 256 с.
12. Спіріна Т., Нестеренко С. Соціальна профілактика насильства щодо дітей у сім'ї. Ввічливість. Humanitas, (3), 112–117. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.3.15>
13. Фуштей О. Соціальна профілактика кібербулінгу серед студентської молоді. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. О. Бартош. Ужгород : Говерла, 2022. Вип. 1 (50). С. 294–297

**Викладач _Лемко Г.І.. доцент кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи**